

İLK 250 BÜYÜK FİRMA ARAŞTIRMASINDA GÖZE ÇARPAN 7 ANA BÖLÜM

Okan TUNA
Gazeteci

İstatistik dersini geç vermekle birlikte pek seviyorum. Verileri rakamlaştırmak, birbirleriyle kıyaslamak ve en doğru olasılığı bulmak büyük keyif.

Hele ki; Bu bilimin, gazetecilik mesleğindeki faydası çok büyük.

Mesela; Siyasi seçimlerin sonuçlarını analiz edip yazmak da hayli keyifli.

Galiba bunda meslekteki 30. yılın, tevellütte de 49. yılın tecrübesi de var.

Bu nedenle; Bursa Ticaret ve Sanayi Odası'nın elinizdeki 2018 sonuçlarına ilişkin, bir değerlendirme yazısı yazmam

rica edilince doğal olarak sizden önce elimize ulaşan sonuçları büyük bir zevkle okudum.

İlk okumamda, şaşırdığım ve altını çizdiğim sonuçları not aldım.

İkinci okumamda da rakamları, hesap makinasıyla buluşturdum.

Bu nedenle de BİTSO'nun 2018 sonuçlarını bir nevi raporlaştırıp özelini çıkardım.

Bir kere şunu gördüm. Önceki yıllardan çok farklı bir 2018 yılını geride bırakmış Bursa iş insanı.

Bu da Türkiye'nin genel ekonomik durumuyla ilintili. Piyasalar malum.

İşvereni de çalışanı da yeterli öngörüye sahip değil.

Hele ki; Dövizdeki artışlar ve beraberindeki yüksek faizler nedeniyle insanlar şaşkın.

Artık eskinin aksine çok kişi yatırım yapamıyor, kapasite artışına gidemiyor.

Bankalardaki TL mevduatları ise getirisi nedeniyle rekor düzeyde.

Böyle bir ortamda sermaye ürkekliliğini haliyle koruyor ve önünü görmek istiyor yeni yatırımlar için.

Galiba bir süre daha flu olarak göreceğiz önümüzü. Yaşanan ve tekrarlanan siyasi seçimlerin, piyasaları durağan hale getirmesi de cabası.

Tabii şu da bir gerçek.

Bursa; Türkiye'nin ekonomideki lokomotiflerinden biri. Bursa Ticaret ve Sanayi Odası da, Türkiye'nin en büyük ticaret ve sanayi odası.

İşte böylesine güçlü bir şehir, yıllardır üretiyor, ihracat yapıyor. Tamam eskisi gibi kar marjları yok ama...

Bir de; İşveren önünü görebilse, demek ki neler neler yapacak Bursa.

İncelediğim ve 7 başlıkta özetlemeye çalıştığım 2018 yılının raporu, bir kesit niteliğinde.

Umarım ki; Siz BİTSO mensupları ve okurlar için de önümüzü görmemiz için bu rapor, hepimizin önüne bir ışık tutar.

BURSA'NIN İHRACATTAKİ İLK 3'Ü

İlk 250 büyük firma çalışmasına göre; En fazla firmaya sahip sektör, 66 firma ile otomotiv ana ve yan sanayi.

Bu sektörün büyüklüğü, çalıştırdığı personel ve elde ettiği cirodan ve kardan da görülüyor.

Yanı sıra; Sadece toplam 8.3 milyar dolarlık ihracatı ile de Bursa'nın temel direği olduğunu gösteriyor bu sektör.

Yine... Bursa'da; Faaliyet gösteren 14 adet makine ve teçhizat firmasının elde ettiği 1.5 milyar dolarlık ihracat da göze çarpıyor 2018 yılının raporunda.

Görebildiğim kadarıyla; Bursa'nın ihracattaki bir başka amiral gemisi ise tekstil. Bu sektörde 48 firma raporlanmış durumda.

Sektörün sadece ihracat tutarı 716.6 milyon dolar olarak görünüyor ki, Bursa istihdamına da katkısı buradan görülebilir.

ARTAN VE AZALAN SEKTÖRLER

Bursa'da; İlk 250 büyük firma çalışmasının, 2018 yılı verilerini incelerken, bir önceki yıla yani 2017'ye de baktım.

Acaba; Bursa'da sektörler bazında artışlar veya azalışlar, dikkat çekercesine mi gerçekleşmiş, gerçekleşmişse de nasıl yansımış rakamlara.

Mesela otomotiv? Dikkatimizi çekti, otomotiv yan sanayi sektöründe hiçbir azalış veya artış olmamış.

Tamamen stabil kalmış Bursa'nın en güçlü bu sektörü.

Yine; Bir başka amiral gemisi olan tekstilde ise bir önceki yıla oranla firma sayısında artış gözlemlenmedi.

Belli ki, tekstil sektörüne giren yeni girişimciler olmuş 2018'de.

Tabii; Bu branşta en fazla dikkat çeken sektörler olarak inşaat ve finans sektörünü gördüm. Ama negatif açıdan.

Çünkü;

Bu iki büyük sektörde, 2017 yılına oranla, firma sayıları neredeyse yarı yarıya denecek şekilde azalma göstermiş.

Buna karşın;

Plastik ve geri dönüşüm sektörlerinde ise önceki yıllara oranla pozitif çapta bir hareketlilik yaşandığını gözlemledim 2018 yılında.

SAĞLANAN KATMA DEĞERİN GÜCÜ

Elinizde tuttuğunuz raporlara göre, ilk 250 büyük firma çalışmasında yer alan firmaların, ekonomiye 2018 yılında sağladığı katma değer miktarı tam tamına 27 milyar 868 milyon lira.

Ki;

Korkunç büyük bir rakam.

Öyle ki;

Bu rakam, hem Bursa'nın gücünü göstermesi açısından, hem de BTSO'nun diğer ticaret ve sanayi odaları içerisindeki büyüklüğünü göstermesi yönünden çok açık bir gösterge.

Raporu incelediğimde şunu gördüm.

Bursa'da;

Türk ekonomisine en fazla katma değer sağlayan sektör, toplam 6.3 milyar TL ile otomotiv yan sanayi.

Ancak...

Raporda dikkat çeken ise gıda ve tarım sektörü.

Nedeni şu.

Bu sektör, gücü açısından Bursa'nın temel direkleri arasında bulunmasına karşın, ülkeye katma değer sağlaması açısından, toplam 2.09 milyar TL ile ancak 6. sırada görünüyor.

Bu sıralamada;

Dikkatimizi çeken diğer sektörler ise enerji ve metal oldu.

Çünkü;

Çalışmada yer alan 4 büyük enerji firmasının 2018 yılında elde ettiği katma değer 2.515 milyar TL görünürken, 13 firmaya sahip metal sektörünün yarattığı katma değer de 2.056 milyar TL olarak yansıyor.

2018'DEKİ DARALMA KARLILIKLARA YANSIDI

Sektörler;

Doğal olarak her yıl farklılık gösterebiliyor.

Bu da;

Ülkenin ve sektörün zaman zaman girdiği türbülanslardan kaynaklanıyor.

Mesela...

2018 yılında;

Çalışmada yer alan firmalardan 208 tanesi, toplam 9 milyar 826 milyon TL kar etmiş görünüyor, ancak eksi 6.3 gibi büyük bir oranda da küçülmüş görünüyor.

Hele ki;

2017 yılına göre muazzam bir daralma gözleniyor, 2018 yılında hemen hemen tüm sektörler açısından.

Çünkü;

2017 yılında 6.9 milyar liralık toplam bir kar görünüyor fakat o yıl, yani 2017 yılında yüzde 5.2'lik bir büyüme dikkat çekiyor.

Bir de...

Görebildiğim kadarıyla 2018 yılında kar eden firmaların eksi yüzde 6.3 daralması, 2016 yılından bu yana yaşanan en büyük daralma olarak dikkat çekiyor.

Ki;

Bu daralma, şu rakamlarda da görünüyor.

Mesela;

Otomotiv ana ve yan sanayinin, 2017'de yakaladığı 948 milyon dolarlık karı, 2018'de 896 milyon dolara düşmüş görünüyor.

Yine...

Makina teçhizat ve metal sektörünün, 2017'de elde ettiği 329 milyon dolarlık kar da, 2018'de 294 milyon dolara düştüğünü görüyoruz.

Raporda;

En büyük kar kaybını ise gıda tarım ve hayvancılık sektöründe gördük.

2017'de 192 milyon dolar kar eden sektör, 2018'de ancak 100 milyon dolar kar elde etmiş.

Buna karşın;

Tekstil ve hazır giyim sektörünün ise 2015'ten sonraki en iyi yılını yaşadığını gözlemledim 2018'de.

Keza;

2017 yılında toplam 234 milyon dolar, 2016 yılında 189 milyon dolar kar elde eden sektör, 2018 yılında 272 milyon dolar tutarında rekor bir kara ulaşmış olarak gördüm.

CIROLAR DÜŞMÜŞ MÜ AZALMIŞ MI?

İlk 250 büyük firma çalışmasının;

2018 yılı verilerini incelerken, hayli şaşırdığım durumlar da oldu.

Mesela;

Bunlardan biri de 1998 yılından tutup, 2018 yılına değin incelediğimiz, sektörlerle ait cirolar.

Öyle ki;

2018 yılında yaşanan ciro kayıpları mesela, çok fazla görünüyor.

Örneğin;

Otomotiv, ana ve yan sanayi olarak bir bütün olarak değerlendirildiğimizde, 2017 yılına oranla tam tamına 918 milyon dolarlık bir ciro azalması yaşandığını tespit ettim.

2017 yılında;

Toplam 14.441 milyar dolar ciro elde eden bu sektör, 2018'de 13.523 milyar dolara düşmüş.

Bu durumu;

Gıda, tarım ve hayvancılık sektöründe de tespit ettim.

Keza;

2017 yılında toplam 3.140 milyar dolar ciro elde eden bu sektörün cirosu, 2018'de 2.844 milyar dolara kadar düşmüş.

İlginçtir;

Tekstil ve hazır giyim sektöründe tam tersi durumu gözlemledim raporu incelerken.

Çünkü;

Bu amiral gemisi, geçen yıla (2017) oranla toplam 513 milyon dolar artış göstermiş ve toplam cirosu da 3.388 milyar dolara ulaşmış.

ÜRKÜTEN VE SEVİNDİREN İSTİHDAMLAR

Araştırmada;

Belki de en çarpıcı bölümlerden biri sektörlerin istihdam rakamları.

Bu rakamları da yıllara göre tek tek inceledim.

Ve şu sonuca ulaştık.

Mesela;

Araştırmaya göre sektörlerde, muazzam denebilecek bir istihdam artışı gözlemledim.

Örneğin;

Bursa'nın lokomotif olan otomotiv ana ve yan sanayi sektöründe, 2018 yılında tarihi bir rekor kırılmış olduğunu gördüm.

Şöyle belirtelim.

Toplam 57 bin 289 olan istihdamıyla bu sektör, 2016'da yakalanan 55 bin kişilik rekor istihdamın da önüne geçerek adeta muhteşem bir kapasite yılı yakalamış 2018'de.

Yine...

Tekstil ve hazır giyim sektörü ise 27 bin çalışanıyla, 2018'i yüksek bir istihdam kapasitesi ile kapatmış görünüyor.

Fakat...

Bu sektörün, 2002 yılında yaşanan 42 bin kişilik tüm zamanların rekor istihdamı yakalaması ise şimdilik biraz zor görünüyor.

Yine de;

2017 yılına oranla yaklaşık 5 bin kişilik bir istihdam artışı yakalamış ki tekstil ve hazır giyim sektörü, bu da yüksek bir başarı olarak görülebilir.

İncelememizde;

Gıda, tarım ve hayvancılık sektöründe ise tüm zamanların rekorunun kırılmış olduğunu gözlemledim 2018 yılında.

Öyle ki;

Son olarak 2015 yılında en yüksek çita olarak kabul gören 17 bin 240 kişilik sektördeki toplam istihdam rakamı, 2018'de 18 bin 785'e ulaşmış ki, bu da şimdilik ulaşılmaması zor bir rekor gibi görünüyor.